

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 21, 22 IR 189¹
STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO
KODEKSO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

2023 m. liepos 14 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija gavo Europos Komisijos (toliau – Komisijos) oficialų pranešimą Nr. INFR(2023)2074 (toliau – oficialus pranešimas) dėl netinkamo 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji (toliau – Direktyva 2016/800) nuostatų perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę.

Oficialiu pranešimu Komisija informavo, kad įvertinusi Lietuvos nacionalinį teisinį reguliavimą, kuriuo buvo įgyvendintos Direktyvos 2016/800 nuostatos, nustatė, kad Lietuva neįvykdė savo įsipareigojimų pagal Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto iii papunktį, 7 straipsnio 4 dalies a punktą ir 24 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą.

Teisingumo ministerija, išsamiai įvertinusi oficialiame pranešime išdėstytas išvadas, parengė Baudžiamojo proceso kodekso 21, 22 ir 189¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – BPK projektas) ir Baudžiamojo kodekso priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – ir BK projektas), orientuotus į Komisijos identifikuotų Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto iii papunkčio, 7 straipsnio 4 dalies a punkto ir 24 straipsnio 1 dalies antros pastraipos nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę trūkumų šalinimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Teisingumo ministerijos Baudžiamosios justicijos grupė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptariamais teisiniais santykiais.

1. Dėl Komisijos identifikuotų Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto iii papunkčio nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę trūkumų

Direktyvos 2016/800 21 konstatuojamoje dalyje nurodoma, kad kai vaiko laisvė yra atimta, raštiškame pranešime apie teises, kuris pateikiamas vaikui pagal Direktyvą 2012/13/ES, turėtų būti pateikiama aiški informacija apie pagal šią direktyvą suteikiamas vaiko teises.

Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad vaikai būtų informuojami apie šioje direktyvoje nustatytas teises. Ta informacija suteikiama: [...] anksčiausioje tinkamoje proceso stadijoje apie (Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies b punktas): [...] *teisę apriboti laisvės atėmimą ir naudoti alternatyvias priemones, įskaitant teisę į reguliarią sulaikymo peržiūrą, kaip numatyta 10 ir 11 straipsniuose* (Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies b punkto iii papunktis).

Direktyvos 2016/800 10 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad vaiko laisvės atėmimas bet kurioje proceso stadijoje būtų taikomas kuo trumpiau. Turi būti tinkamai atsižvelgta į vaiko amžių ir padėtį bei konkrečias bylos aplinkybes (1 dalis). Valstybės narės užtikrina, kad laisvės atėmimas, visų pirma sulaikymas, būtų taikomas vaikams tik kraštutiniu atveju. Valstybės narės užtikrina, kad bet koks sulaikymas būtų grindžiamas pagrįstu sprendimu, kuriam būtų galima taikyti teismo atliekamą teisminę peržiūrą. Tokiam sprendimui taip pat gali būti taikoma reguliari peržiūra pagrįstais laikotarpiais, kurią atlieka teismas *ex officio* arba ji atliekama vaiko, vaiko advokato arba

teisminės institucijos, kuri nėra teismas, prašymu. Nedarant poveikio teismų nepriklausomumui valstybės narės užtikrina, kad sprendimai, kurie turi būti priimami pagal šią dalį, būtų priimami nepagrįstai nedelsiant (2 dalis).

Direktyvos 2016/800 11 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai įmanoma, kompetentingos institucijos vietoj sulaikymo taikytų jam alternatyvias priemones.

Direktyvos 2016/800 46 konstatuojamojo dalyje nurodoma, kad kompetentingos institucijos visuomet turėtų apsvarstyti galimybę vietoj sulaikymo taikyti jam alternatyvias priemones ir, kai įmanoma, turėtų tokias priemones taikyti. Tokios alternatyvios priemonės galėtų būti draudimas vaikui būti tam tikrose vietose, įsipareigojimas vaikui gyventi konkrečioje vietoje, apribojimai dėl bendravimo su konkrečiais asmenimis, įsipareigojimas prisistatyti kompetentingoms institucijoms, dalyvavimas švietimo programose arba, jei vaikas su tuo sutinka, terapinio gydymo ar priklausomybės gydymo programose.

Pažymėtina, kad nepilnamečių įtariamųjų ir kaltinamųjų teisės yra reglamentuotos Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 21 ir 22 straipsniuose.

BPK 21 straipsnio 4 dalyje yra numatyta, kad įtariamasis turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso padėtį, žinoti, kuo jis įtariamasis; nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; *žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios*; duoti parodymus; tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus; būti lydimas atstovo pagal įstatymą teismo posėdžiuose ir atliekant kitus proceso veiksmus, taip pat teisę į privatumo apsaugą, kai įtariamasis yra nepilnametis.

BPK 22 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad kaltinamasis turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso padėtį, žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu duoti parodymus ir užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; tylėti ir (ar) atsisakyti duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį; būti lydimas atstovo pagal įstatymą teismo posėdžiuose ir atliekant kitus proceso veiksmus, taip pat teisę į privatumo apsaugą, kai kaltinamasis yra nepilnametis.

BPK 45 straipsnyje yra reglamentuota pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti. Šiame straipsnyje nurodoma, kad teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.

Atkreiptinas dėmesys, kad Komisija, įvertinusi Lietuvos nacionalinį teisinį reguliavimą, nenustatė jokių atitinkamų priemonių, kuriomis būtų įgyvendintos iš Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto iii papunkčio kylančios prievolės informuoti nepilnamečius įtariamuosius ir kaltinamuosius apie teisę apriboti laisvės atėmimą ir naudoti alternatyvias priemones, įskaitant teisę į reguliarią sulaikymo peržiūrą, kaip numatyta 10 ir 11 straipsniuose, todėl Komisijos vertinimu Lietuva neperkėlė Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto iii papunkčio į nacionalinę teisę.

2. Dėl Komisijos identifikuotų Direktyvos 2016/800 7 straipsnio 4 dalies a punkto nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę trūkumų

Direktyvos 2016/800 7 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad valstybės narės užtikrina, kad būtų atsižvelgta į specialius vaikų poreikius apsaugos, švietimo, mokymo ir socialinės integracijos srityje. Šio straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad tuo tikslu vaikai, kurie yra įtariamieji ar kaltinamieji baudžiamajame procese, vertinami individualiai. Atliekant individualų vertinimą visų pirma atsižvelgiama į vaiko asmenybę ir brandą, vaiko ekonominę, socialinę ir šeimos aplinką, ir į konkretų pažeidžiamumą, kurį tas vaikas gali turėti. Direktyvos 2016/800 7 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad per individualų vertinimą, laikantis dokumentavimo tvarkos atitinkamoje valstybėje narėje, nustatoma ir pažymima tokia informacija apie vaiko individualias savybes ir aplinkybes, kuri galėtų būti naudinga kompetentingoms institucijoms: a) *nustatant, ar reikia imtis kokios nors konkrečios priemonės, kuri būtų naudinga vaikui*; b) *įvertinant vaikui taikomų visų atsargumo priemonių tinkamumą ir veiksmingumą*; c) *priimant sprendimą ar imantis veiksmų baudžiamajame procese, įskaitant bausmės skyrimą*.

Oficialiame pranešime pažymėta, kad Komisija, įvertinusi Lietuvos nacionalinį teisinį reguliavimą, kuriuo įgyvendintos Direktyvos 2016/800 nuostatos, nenustatė jokių atitinkamų priemonių, kuriomis Direktyvos 2016/800 7 straipsnio 4 dalies a punktas būtų perkeliamas į nacionalinę teisę. Įvertinusi Lietuvos nacionalinės teisės nuostatas, Komisija pažymėjo, kad BPK 189¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta, kokiais tikslais turi būti atsižvelgiama į informaciją, surinktą atliekant individualų nepilnamečio vertinimą. Pagal šią Lietuvos teisės akto nuostatą į individualaus vertinimo duomenis atsižvelgiama: 1) *„parenkant nepilnamečiui kardomasias ir kitas procesines prievartos priemones“*, 2) *„priimant sprendimus dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo ar bylos perdavimo teismui“*, 3) *„organizuojant proceso veiksmus su nepilnamečiu įtariamuoju ar nepilnamečiu kaltinamuoju“*, 4) *„priimant sprendimus dėl bausmės, baudžiamojo ar auklėjamojo poveikio priemonių skyrimo nepilnamečiui“*. Šie tikslai apima tik 7 straipsnio 4 dalies b punktą (visų vaikui taikomų atsargumo priemonių tinkamumo ir veiksmingumo įvertinimas) ir 7 straipsnio 4 dalies c punktą (sprendimo priėmimas ar ėmimasis veiksmų baudžiamajame procese, įskaitant bausmės skyrimą), tačiau neapima 7 straipsnio 4 dalies a punkto pagal kurį privalu atsižvelgti į individualaus vertinimo duomenis nustatant, ar reikia imtis kokios nors konkrečios priemonės, kuri būtų naudinga vaikui.

3. Dėl Komisijos identifikuotų Direktyvos 2016/800 24 straipsnio 1 dalies nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę trūkumų

Direktyvos 2016/800 24 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo 2019 m. birželio 11 d. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai. Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant.

Oficialiame pranešime nurodyta, kad Lietuva visapusiškai neįgyvendino iš Direktyvos 2016/800 24 straipsnio 1 dalies išplaukiančių prievolių, kadangi Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse, įgyvendinančiame Direktyvos 2016/800 nuostatas, nėra pateikta nuorodos į šią direktyvą, arba nuorodos nepateiktos šiuos teisės aktus oficialiai paskelbiant.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Dėl BPK 21 ir 22 straipsnių pakeitimo

Pažymėtina, kad Komisija, įvertinusi Lietuvos nacionalinio teisinio reguliavimą, be kita ko, BPK 21 straipsnio 4 dalies nuostatas (įtariamąjo teisės), įskaitant jose numatytą įtariamąjo teisę *žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienių) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios*, bei BPK 22 straipsnio 3 dalies nuostatas (kaltinamąjo teisės), nustatė, kad iš Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto iii papunkčio kylančios prievolės informuoti nepilnamečius įtariamuosius ir kaltinamuosius apie teisę apriboti laisvės atėmimą ir naudoti alternatyvias priemones, įskaitant teisę į reguliarią sulaikymo peržiūrą, kaip numatyta 10 ir 11 straipsniuose, Lietuvos nacionalinėje teisėje įgyvendintos netinkamai.

Kaip jau minėta, Direktyvos 2016/800 10 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad vaiko laisvės atėmimas bet kurioje proceso stadijoje būtų taikomas kuo trumpiau. Turi būti tinkamai atsižvelgta į vaiko amžių ir padėtį bei konkrečias bylos aplinkybes (1 dalis). Valstybės narės užtikrina, kad laisvės atėmimas, visų pirma sulaikymas, būtų taikomas vaikams tik kraštutiniu atveju. Valstybės narės užtikrina, kad bet koks sulaikymas būtų grindžiamas pagrįstu sprendimu, kuriam būtų galima taikyti teismo atliekamą teisminę peržiūrą. Tokiam sprendimui taip pat gali būti taikoma reguliari peržiūra pagrįstais laikotarpiais, kurią atlieka teismas *ex officio* arba ji atliekama vaiko, vaiko advokato arba teisminės institucijos, kuri nėra teismas, prašymu. Nedarant poveikio teismų nepriklausomumui valstybės narės užtikrina, kad sprendimai, kurie turi būti priimami pagal šią dalį, būtų priimami nepagrįstai nedelsiant (2 dalis).

Direktyvos 2016/800 11 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai įmanoma, kompetentingos institucijos vietoj sulaikymo taikytų jam alternatyvias priemones.

Iš nurodytų Direktyvos 2016/800 nuostatų seka, kad valstybės narės privalo nustatyti prievolę kompetentingoms institucijoms pranešti įtariamajam ir kaltinamajam, kai jie yra nepilnamečiai, apie tai, kad:

- procesinės prievartos priemonės, kuriomis atimama nepilnamečio laisvė gali būti taikomos *tik kraštutiniu atveju* prieš tai apsvarsčius galimybes taikyti *alternatyvias priemones*;
- procesinės prievartos priemonės, kuriomis atimama nepilnamečio laisvė taikomos *kuo trumpiau*;
- procesinės prievartos priemonės, kuriomis atimama nepilnamečio laisvė *taikoma teisminė peržiūra*.

Šiame kontekste pažymėtina, kad BPK 122 straipsnio 7 dalyje yra įtvirtinta bendra suėmimo taikymą ribojanti nuostata taikoma tiek nepilnamečių, tiek pilnamečių asmenų atžvilgiu – suėmimas gali būti skiriamas tik tais atvejais, kai švelnesnėmis kardomosiomis priemonėmis negalima pasiekti BPK 119 straipsnyje numatytų tikslų. Pažymėtina, kad aptariamoms Lietuvos nacionalinės teisės nuostatos įpareigoja kompetentingas institucijas, visų pirma, apsvarstyti švelnesnių (alternatyvių) kardomųjų prievartos priemonių taikymo galimybes. Tik negalint pasiekti BPK 119 straipsnyje numatytų tikslų švelnesnėmis priemonėmis, skiriamas suėmimas, kuriuo atimama įtariamąjo ar kaltinamąjo laisvė. Kitaip tariant, pagal Lietuvos nacionalinės teisės nuostatas suėmimas gali būti skiriamas tik kraštutiniu atveju. Taip pat pažymėtina, kad suėmimas gali būti skiriamas tik tiriant ir nagrinėjant bylas dėl nusikaltimų, už kuriuos baudžiamasis įstatymas numato griežtesnę negu vienerių metų laisvės atėmimo bausmę (BPK 122 straipsnio 8 dalis).

Be to, BPK 127 straipsnyje reglamentuoti suėmimo taikymo trukmė ir jo termino pratęsimas. Šio straipsnio 1 dalyje numatyta, kad suėmimas negali būti taikomas ilgiau kaip šešis mėnesius. Konkretų suėmimo terminą nustato ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartyje skirti suėmimą, tačiau iš karto suėmimas negali būti paskirtas ilgesnis kaip trys mėnesiai. Nepilnamečiui iš karto suėmimas negali būti paskirtas ilgesnis kaip du mėnesiai. Suėmimo terminas gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip

iki šešių mėnesių, o nepilnamečiams – ne ilgiau kaip iki keturių mėnesių. Suėmimo skyrimo taisyklės, skirtos nepilnamečiams, taip pat taikomos asmeniui, kuris teisėjo sprendimo priėmimo metu yra sulaukęs pilnametystės. BPK 127 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad dėl ypatingo bylos sudėtingumo ar didelės apimties šio straipsnio 1 dalyje numatytą suėmimo terminą apygardos teismo teisėjas gali pratęsti, bet ne ilgiau kaip iki trijų mėnesių, o nepilnamečiams – ne ilgiau kaip iki dviejų mėnesių. Suėmimo terminas gali būti pratęstas pakartotinai, bet ikiteisminio tyrimo metu terminas negali tęstis ilgiau kaip devynis mėnesius, o nepilnamečių suėmimo terminas – ne ilgiau kaip šešis mėnesius. Viso baudžiamojo proceso metu suėmimas negali trukti ilgiau kaip du trečdalius didžiausios laisvės atėmimo bausmės, baudžiamajame įstatyme nustatytos už sunkiausią nusikaltimą, dėl kurio tirama ir nagrinėjama byla (BPK 127 straipsnio 11 dalis). Pažymėtina, kad išdėstytos Lietuvos nacionalinio teisinio reguliavimo nuostatos numato specialiuosius apribojimus, kai suėmimas skiriamas nepilnamečiam įtariamajam, taikant šios procesinės prievartos priemonės reguliarią teisminę peržiūrą. Be kita ko, šios nuostatos užtikrina, kad nepilnamečiui suėmimas būtų taikomas kuo trumpiau.

Atsižvelgiant į nurodytas Lietuvos nacionalinio teisinio reguliavimo nuostatas bei siekiant eliminuoti Komisijos identifikuotas Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto iii papunkčio perkėlimo į nacionalinę teisę trūkumus, t. y. užtikrinti, kad nepilnamečiai įtariamieji ir kaltinamieji būtų informuoti apie teisę apriboti laisvės atėmimą ir naudoti alternatyvias priemones, įskaitant teisę į reguliarią sulaikymo peržiūrą, kaip numatyta Direktyvos 2016/800 10 ir 11 straipsniuose, BPK projektu siekiama pakeisti BPK 21 straipsnio 4 dalį ir 22 straipsnio 3 dalį (reglamentuojančias įtariamųjų ir kaltinamųjų teisės), papildant nuostata, kad įtariamasis ir kaltinamasis turi teisę gauti informaciją apie reguliarią suėmimo peržiūrą ir suėmimui alternatyvių kardomųjų priemonių taikymo galimybes. Pažymėtina, kad aptariamais pakeitimais bus visapusiškai įgyvendintos iš Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto iii papunkčio išplaukiančios prievolės, pranešant įtariamiesiems ir kaltinamiesiems nepilnamečiams asmenims apie jiems Direktyvos 2016/800 nuostatomis garantuojamas teises.

2. Dėl BPK 189¹ straipsnio pakeitimų

Kaip jau buvo minėta, Direktyvos 2016/800 7 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad per individualų vertinimą, laikantis dokumentavimo tvarkos atitinkamoje valstybėje narėje, nustatoma ir pažymima tokia informacija apie vaiko individualias savybes ir aplinkybes, kuri galėtų būti naudinga kompetentingoms institucijoms: *a) nustatant, ar reikia imtis kokios nors konkrečios priemonės, kuri būtų naudinga vaikui [...]*. Komisija įvertinusi Lietuvos nacionalinį teisinį reguliavimą, kuriuo įgyvendintos Direktyvos 2016/800 nuostatos, nenustatė jokių atitinkamų priemonių, kuriomis Direktyvos 2016/800 7 straipsnio 4 dalies a punktas būtų perkeltas į nacionalinę teisę.

Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 45 straipsnio nuostatas, kuriose reglamentuotos pagalbos priemonės teisę pažeidusiam vaikui. Pagal minėto straipsnio nuostatas su teisę pažeidusiu vaiku visose teisinės atsakomybės taikymo proceso stadijose turi būti elgiamasi atidžiai, rūpestingai, sąžiningai ir pagarbiai, įvertinant jo amžių ir brandos lygį, ypatingą dėmesį skiriant vaiko poreikių įvertinimui, jo teisių ir teisėtų interesų apsaugai (1 dalis). Procesiniai veiksmai dėl teisę pažeidusio vaiko atliekami vaikui draugiškoje fizinėje aplinkoje, atitinkančioje vaiko interesus, nustatytus šio įstatymo 2 straipsnio 12 dalyje (2 dalis). Atliekant baudžiamojo proceso veiksmus dėl teisę pažeidusio vaiko, užtikrinamas psichologinės, socialinės ir kitos vaikui reikalingos pagalbos prieinamumas, nuoseklumas ir tęstinumas viso baudžiamojo proceso metu (3 dalis). Vaikui, įtariamam, kaltinamam ar teisiamam už neatsargų arba tyčinį nesunkų ar apysunkį nusikaltimą, bet kurioje baudžiamojo proceso stadijoje gali būti taikomos

alternatyvios konflikto sprendimo priemonės, skatinant vaiką ieškoti būdų taikiam susitarimui su nukentėjusiuoju (4 dalis).

Vis dėlto, BPK 189¹ straipsnio 2 dalies nuostatose, reglamentuojančiose nepilnamečių individualaus vertinimo tvarką, nėra numatyta, kad į nepilnamečio individualaus vertinimo duomenis privalu atsižvelgti teikiant nepilnamečiams įtariamiesiems ar kaltinamiesiems minėtą pagalbą baudžiamojo proceso metu. Todėl, siekiant eliminuoti Komisijos nustatytas Lietuvos nacionalinio teisinio reguliavimo neatitikimus Direktyvos 2016/800 7 straipsnio 4 dalies a punkto nuostatomis ir užtikrinti, kad į nepilnamečio individualaus vertimo duomenis būtų atsižvelgta nustatant, ar reikia imtis kokios nors konkrečios priemonės, kuri būtų naudinga vaikui, BPK projektu siekiama pakeisti BPK 189¹ straipsnio 2 dalį, papildant nuostata, kad į nepilnamečio individualaus vertinimo duomenis atsižvelgiama teikiant nepilnamečiams įtariamiesiems ar kaltinamiesiems pagalbą baudžiamojo proceso metu. Šiais teisinio reguliavimo pokyčiais, aiškinamais kartu su Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 45 straipsnio nuostatomis, būtų užtikrinta Lietuvos nacionalinės teisės ir Direktyvos 2016/800 7 straipsnio 4 dalies a punkto nuostatų atitiktis bei eliminuotos Komisijos nustatytos teisinio reguliavimo spragos.

3. Dėl nuorodų į Direktyvą 2016/800 įtvirtinimo Lietuvos Respublikos įstatymuose

Komisija, įvertinusi Lietuvos nacionalinį teisinį reguliavimą konstatavo, kad Lietuva visapusiškai neįgyvendino iš Direktyvos 2016/800 24 straipsnio 1 dalies išplaukiančių prievolių, kadangi Direktyvą 2016/800 įgyvendinančiuose nacionaliniuose teisės aktuose nėra pateikta nuorodų į šią direktyvą, arba nuorodos nepateiktos šiuos teisės aktus oficialiai paskelbiant.

Siekiant eliminuoti Komisijos nustatytas Direktyvos 2016/800 24 straipsnio 1 dalies nuostatų perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę spragas, Baudžiamojo kodekso priedo pakeitimo įstatymo projektu siekiama į Lietuvos baudžiamąjį įstatymą įtraukti nuorodą į šią direktyvą ir tokiu būdu užtikrinti Lietuvos nacionalinės teisės ir Direktyvos 2016/800 24 straipsnio 1 dalies nuostatų suderinamumą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatoma, kad BPK ir BK projektai neigiamų pasekmių neturės.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimti BPK ir BK projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

BPK ir BK projektų nuostatų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

BPK ir BK projektai strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant BPK ir BK projektuose siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių teisės aktų nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

BPK ir BK projektai atitinka Valstybinės kalbos įstatymo ir Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus. Įstatymo projektas naujų sąvokų nenustato, todėl jų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka nereikia.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus BPK projektą reikalinga pakeisti Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. I-288 patvirtintą teisių įtariamajam išaiškinimo protokolo priedą ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2019 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. I-219 patvirtintą teisių nepilnamečiui įtariamajam išaiškinimo protokolo priedą.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymo įgyvendinimui papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks, taip pat nenumatoma ir papildomo lėšų sutaupymo.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

BPK ir BK projektai suderinti su Generaline prokuratūra, Nacionaline teismų administracija ir Vidaus reikalų ministerija.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jiems įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „Baudžiamojo proceso kodeksas“, „nepilnamečio įtariamojo teisės“, „nepilnamečio kaltinamojo teisės“, „nepilnamečio individualus vertinimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.